

ICU infekce

MUDr. Traj Rudolf

Proč se zaujímat?

- těžké infekce jsou **častou příčinou orgánové dysfunkce** a důvodem přijetí na ICU
- nozokomiální nákazy jsou **šestou nejčastější příčinou úmrtí** pacientů v nemocnici
- téměř **zdvojnásobují mortalitu** na ICU a **zvyšují náklady** na péči o miliardy korun
- nozokomiální nákazy na ICU jsou často **obtížně diagnostikovatelné**, v mnoha případech způsobený **multirezistentními mikroorganismy**

Definice

- **Komunitní infekce**

- získaná v komunitě, pacient nebyl hospitalizován více než 2dny v průběhu předešlých 90 dnů, nesídlí v pečovatelském zařízení, nedostával domácí intravenózní medikaci v průběhu předešlých 30 dnů nebo není v dialyzačním programu

- **Nozokomiální infekce (HAI- Hospital Acquired Infection)**

- infekce, jež se projevily více než 48 hodin od příjmu do nemocnice

- infekce získané při kontaktu se zdravotnickou péčí u všech dalších pacientů, kteří nesplňují kritéria pro komunitní infekci

- **Časně nozokomiální infekce**

- rozvoj mezi 48 a 96 hodinami od hospitalizace, mikrobiální etiologie podobná jako u komunitních infekci

- **Pozdní nozokomiální infekce**

- rozvoj po více než 96 hodinách, mění se spektrum agens, častěji se uplatňují multirezistentní kmeny

Identifikace pacienta s bakteriální infekcí

- **klinické známky** infekce:
 - **nový vzestup** tělesné teploty- febrílie ($> 38,3$ °C- teplota jádra)
 - rozvoj **nové, nebo zhoršení stávající** orgánové dysfunkce
 - **elevace** zánětlivých ukazatel (CRP, prokalcitonin, leukocytóza)
- k **potvrzení bakteriální infekce** je potřebný:
 - signifikantní **kultivační nález** patogenu
 - **mikroskopický nález** signifikantního počtu leukocytů a bakterií v odebraném materiálu u pacientu s klinickými známkami infekce
- ***„včasná identifikace bakteriální infekce je jedním z cílů léčby pacientů na ICU“***

Mikrobiologický screening

- měl by být prováděn u **pacientů s předpokladem další hospitalizace** na ICU při příjmu a poté **minimálně dvakrát týdně**
 - stěr z oropharyngu nebo tekutina ze subglotického prostoru, tracheální aspirát u intubovaných nebo vykašlané sputum, moč
 - případně likvor u pacientů se zavedenou ventrikulostomií, stěry z ran a sekrety z drénu
- u pacientů přijímaných z **nozokomiálního prostředí** by měl být proveden také screening na **kolonizaci multirezistentními mikroorganismy**
 - zejména stěr z nosu a perianální stěr na kolonizaci **MSRA** (meticilin- rezistentní Staphylococcus aureus), **VRE** (vankomycin- rezistentní enterokok) a multirezistentními enterobakteriemi

Nejčastější komunitní infekce

Těžká komunitní pneumonie

- nejčastější komunitní infekce, definovaná jako **pneumonie** u pacienta s **nutností hospitalizace na ICU**
 - respirační insuficience, nutnost ventilační podpory nebo sepse s orgánovou dysfunkcí či septický šok
- diagnóza pneumonie je založena na přítomnosti **triády kritérií**:
 - **známky infekce**
 - horečka, elevace zánětlivých ukazatel
 - **symptomy a známky lokalizované na respirační systém**
 - kašel, zmnožené nebo hnisavé sputum, dušnost, porucha oxygenace, bolest na hrudi
 - **nový infiltrát na RTG hrudníku**

https://prod-images-static.radiopaedia.org/images/1371188/0a1f5edc85aa58d5780928cb39b08659c1fc4d6d7c7dce2f8db1d63c7c737234_gallery.jpeg

Těžká komunitní pneumonie

- diagnóza musí být potvrzena **odběrem sputa** na mikrobiologické vyšetření
 - mikroskopie, kultivace, PCR, také možnost vyšetření na **přítomnost antigenů** Streptococcus pneumoniae a Legionella pneumophila **z moči**

Imunokompetentní pacient	S. pneumoniae, Mycoplasma, viry, Chlamydomphila, H. influenzae	
možná aspirace	CMP alkoholismus epilepsie nemoci jícnu	Streptococcus pneumoniae, Bacteroides spp., ústní anaeroby
chronicky nemocní	diabetes COPD alkoholismus srdeční selhání kortikoterapie	jako výše + Klebsiella spp. a další enterobakterie, Pseudomonas aeruginosa, Legionella, Staphylococcus aureus, Branhamella spp.
cystická fibróza		Staphylococcus aureus, Pseudomonas aeruginosa
AIDS		Pneumocystis jirovecii, Streptococcus pneumoniae, Haemophilus influenzae, Mycobacterium tuberculosis, houby,
neutropeničtí pacienti		všechny jmenované + Aspergillus spp., Mucor spp., Candida spp.

spp. – species, CMP – cévní mozková příhoda, COPD – Chronic Obstructive Pulmonary Disease – chronická obstrukční plicní nemoc, AIDS – syndrom získaného imunodeficitu

zdroj: Intenzivní medicína v praxi, Jan Maláska, Jan Stašek, Milan Kratochvíl, Václav Zvoníček a kol., 2020, ISBN 978-80-7345-675-7.

Těžká komunitní pneumonie

- **cíle terapie** pacienta s těžkou komunitní pneumonií:
 - podpora funkce **respiračního systému**, event. další formy orgánové podpory
 - HFNC, NIV, UPV
 - správná **empirická antibiotická léčba** v kombinaci s **diagnostikou** etiologického agens
 - cílem je pokrýt **nejčastější etiologické agens**, protokol antibiotické terapie by měl obsahovat **širokospektré betalaktamové antibiotiku + makrolidové antibiotikum**
 - úprava protokolu **u rizikových skupin** pacientů

Uroinfekce

- infekce močových cest jsou **druhou nejčastější** komunitní infekcí pacientů na ICU
 - indikací k příjmu na ICU je v případě že je **spojená se sepsi/septickým šokem**
 - pacienti nad 65 let, pacienti s neurologickým postižením, inkontinence...
- diagnóza je založená na **klinických známkách infekce** a vyšetřeních:
 - **mikroskopickém vyšetření močového sedimentů** (nález leukocytů a/nebo bakterií),
biochemické vyšetření moči, kultivace moči
- nutno rozlišovat **tzv. asymptomatickou bakteriurii**, kterou neprovázejí příznaky infekce a leukocyturie, **není indikováno nasazení antibiotik**

Uroinfekce

- nejčastější etiologií komunitní urosepse je zejména ***Escherichia coli***, u pacientů s **imunodeficitem nebo diabetes mellitus** jsou možnou etiologií ***Candida*** či ***enterokoky***
- terapie urosepse je **shodná s terapií sepse**
- antibiotická terapie má být **cílena na nejčastější** etiologické agens
 - na rozdíl od prosté uroinfekce má zahrnovat **betalaktam** (aminopenicilin s inhibitorem betlaktamázy) v kombinaci s **aminoglykosidem**

Bakteriální meningitida

- vzhledem ke své závažnosti je nutno o ní uvažovat u všech pacientů s poruchami vědomí nebo infekci neznámého zdroje
- podezření musí vzbudit zejména typická triáda příznaku
 - **porucha vědomí, horečka, opozice šije**
- dalšími příznaky mohou být
 - **fotofobie, bolesti hlavy, zvracení, křeče**
 - **petechie**
 - typicky pro meningokokovou sepsi

Bakteriální meningitida

- u všech pacientů s **podezřením na bakteriální meningitidu** je nutné provedení **lumbální punkce** s odběrem mozkomíšního moku (**CFS**), která je **jedinou metodou** potvrzující/vylučující diagnózu
 - **mikroskopie, biochemie, kultivace, PCR**
- kontraindikací k provedení je **koagulopatie a trombocytopenie**, relativní kontraindikací jsou **známky nitrolební hypertenze**
- **zobrazovací metody** mozku jsou indikovány před lumbální punkcí u pacientů s podezřením na nitrolební hypertenzi, těžkou poruchou vědomí, fokální neurologický deficit, nový výskyt křečí, v rámci dif. dg.

Bakteriální meningitida

- nejčastějšími **etiologickými agens** jsou *Streptococcus pneumoniae*, *Neisseria meningitidis* a *Haemophilus influenzae*
- terapie pacientů s podezřením na bakteriální meningitidu spočívá v **zajištění vitálních funkcí a včasném podání antibiotik**
 - ideálně po odběru CSF a hemokultur **do 1 hodiny**
 - antibiotika **dle spektra** a s nejlepším **průnikem do CSF**
 - třetí generace cefalosporinů, vankomycin a aminopenicilin
- nejpozději do 4 hodin je nutno zahájit léčbu **kortikoidy** (dexametazon) k prevenci ztráty sluchu
 - další dávky se ponechávají pouze u infekce způsobené *Streptokokem* a *Haemophilem*

Meningokokové onemocnění

- infekce *Neisseria meningitidis*, které se nejčastěji manifestuje jako bakteriální meningitida, v 10-20% případech probíhá **jako fulminantní, často letální septický šok**
- klinický obraz zahrnuje **septický šok provázený kožními projevy- nejčastěji petechií**
- typická je přítomnost závažné poruchy hemokoagulace z důvodu **těžké diseminované intravaskulární koagulace**

https://www.akutne.cz/res/algorithm/000131/anot-meningokokova-sepse_5465c9254c16c.jpg

Meningokokové onemocnění

- diagnostika a terapie meningokokové sepse **zahrnuje všechny postupy léčby sepse a septického šoku s několika specifiky**
 - **pravidelné hodnocení poruchy vědomí**
 - rozvíjející se porucha vědomí je známkou již rozvinutého šoku
 - **tekutinová resuscitace**
 - **odběr hemokultur**
 - co nejdříve, nesmí ale oddálit podání antibiotik
 - **antibiotika**
 - ihned po vyslovení podezření, volbou jsou cefalosporiny 3. generace
 - **terapie poruchy koagulace**
 - **lumbální punkce**
 - neprovádí se z důvodu možné těžké poruchy koagulace

„u všech kdo byl s pacientem v kontaktu, včetně ošetřujícího personálu je indikovaná per os profylaxe ciprofloxacinem (500mg)“

Infekční endokarditida

- infekce **endokardu srdce** (nejčastěji srdeční chlopně), charakteristické tzv. **vegetacemi**
– útvary vznikající agregací krevních destiček, fibrinu mikrobu a zánětlivých buněk
- nutno myslet vždy při **známkách infekce** a/nebo jinak **nevysvětlitelných přetrvávajících pozitivních hemokulturách**, či nevysvětlitelná přítomnost různého spektra kardiologických, nefrologických nebo revmatologických příznaků
- typickými etiologickými agens jsou *Staphylococcus aureus* a *viridující orální streptokoky*

Infekční endokarditida

- klinicky se mohou objevovat tzv. **periferní známky**
 - **Vaskulární fenomény**
 - třískové hemoragie pod nehty, Janewayovy léze nebo subkonjunktivální petechie
 - **Imunologické fenomény**
 - Oslerovy uzly, Rothovy škvřny

https://ijdvl.com/content/126/2013/79/1/Images/ijdvl_2013_79_1_136_104693_f1.jpg

<https://www.ahajournals.org/doi/10.1161/CIRCULATIONAHA.113.007362>

Infekční endokarditida

- diagnostika je založená na **hemokultivaci a echokardiografickém průkazu** (zejména transesofageální ECHO) endokardiálního poškození
 - dvanáctisvodové EKG, CT, PET/CT, SPECT, vyšetření očního pozadí, laboratorní vyšetření
- základem terapie jsou baktericidní antibiotika
 - **penicilinová** antibiotika v kombinaci s **aminoglykosidy**
- až **50% pacientů** musí podstoupit **chirurgickou léčbu**, zejména v důsledku rozvoje komplikací
 - srdeční selhání na podkladě chlopenní vady, rozvoj nekontrolovatelné infekce, prevence systémové embolizace

Nejčastější nozokomiální infekce

Respirační nozokomiální infekce

- nejzásadnějšími respiračními infekci jsou:
 - **HAP** (*Hospital Acquired Pneumonia*)
 - rozvíjí se nejdříve po 48h od příjmu do zdravotnického zařízení
 - **VAP** (*Ventilator- Associated Pneumonia*)
 - vzniká v souvislosti s tracheální intubací a umělou plicní ventilací, rozvíjí se nejdříve 48 od intubace
 - **VAT** (*Ventilator- Associated Tracheobronchitis*)
- pro úspěšnou léčbu HAP/VAP je zásadní rozdělení na:
 - **Časné**
 - délka hospitalizace na ICU do 96 hodin
 - **Pozdní**
 - délka hospitalizace více než 96 hodin

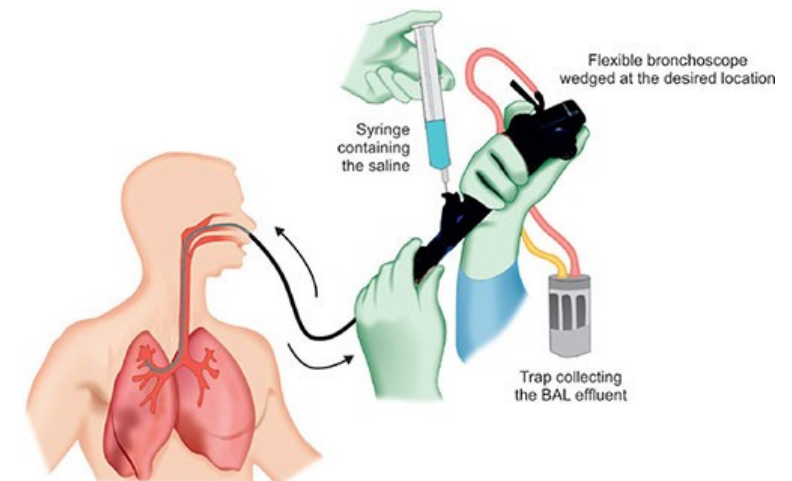
Respirační nozokomiální infekce

- klinická diagnostická kritéria pro HAP/VAP
 - **nový infiltrát na RTG plic**
 - **klinické projevy infekce**
 - nový rozvoj febrilií
 - purulentní sputum
 - nově vzniklá leukocytóza nebo leukopenie a/nebo elevace zánětlivých ukazatelů
 - rozvoj poruchy oxygenace
- diagnóza VAT je založená na **přítomnosti klinických projevů** infekce respiračního systému, **bez přítomnosti infiltrátu** na RTG plic

Respirační nozokomiální infekce

- k definitivní diagnóze je potřeba **signifikantního nálezu leukocytů a bakterií v mikroskopickém nálezu a významný kultivační nález bakterií ve sputu**
- kultivace sputa zároveň umožňuje **detekci etiologického agens a jeho citlivost vůči antimikrobiální terapii**
- při nemožnosti odběru sputa (např. malá produkce u intersticiálních pneumonií) musí být provedena **bronchoalveolární laváž (BAL)**

<https://d45jl3w9libvn.cloudfront.net/jaypee/static/books/9789386056009/Chapters/images/379-1.jpg>

Respirační nozokomiální infekce

- etiologie je významně **závislá od délky pobytu na ICU**, u pozdních infekcí je běžná komunitní flóra nahrazená **multirezistentní flórou** typickou pro ICU- zejména **gramnegativní enterobakterie** (*Klebsiela, Escherichia*), gramnegativní nefermentující tyčky (*Pseudomonas*) a rezistentními grampozitivními koky (*MRSA- meticilin-rezistentní S. Aureus*)
- terapie pozdní VAP/HAP se **musí řídit místním antibiogramem**(prevalencí mikrobů a jejich citlivosti) konkrétní ICU
- časnost a typ ATB terapie se řídí **všeobecnými principy antibiotické terapie na ICU**
 - u **stabilních pacientů je možné počkat** s nasazením ATB do potvrzení mikroskopickým, nebo kulturačním nálezem
 - u **oběhově nestabilních** se závažnou **oxygenační poruchou** nebo sepsí musí být ATB terapie nasazena **co nejdříve s následnou deescalací** dle citlivosti agens

Infekce krevního řečiště (BSI- Bloodstream Infections)

- jsou definované jako **přítomnost živých mikroorganismů v krevním řečišti**, vyvolávající zánětlivou odpověď
- podle **zdroje mikrobů** v krevním řečišti rozlišujeme:
 - **Primární infekce**
 - mikrob je prokázáný z hemokultury a nepochází z infekčního ložiska jiné lokalizace
 - katetrová infekce, endokarditida, primární bakteriemie
 - **Sekundární infekce**
 - infekce je asociovaná s ložiskem jiné lokalizace
 - např. uroinfekce, pneumonie,...

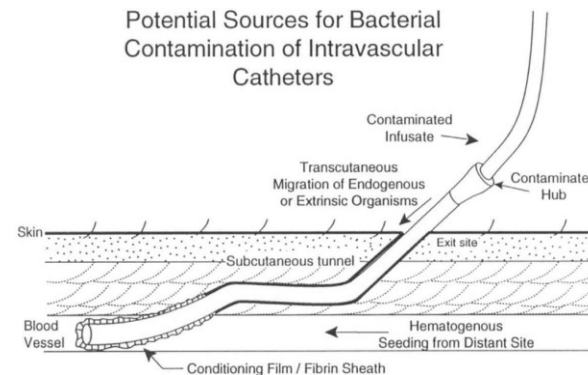
Katetrové infekce (CRBSI- Catheter-Related Bloodstream Infections)

- nejdůležitější typ primární BSI v prostředí ICU
- klinické projevy zahrnují nově vzniklou **febrilií**, nově vzniklou **sepsi a zarudnutí nebo sekreci** v místě vstupu katetru
- diagnóza se **potvrzuje dvojí pozitivitou hemokultur** z katetru a z periferního odběru s **nálezem identického mikroba** nebo kultivací **vlastního katetru** po extrakci, důležitý je též **stěr v případě sekrece** z místa vstupu katetru
- nejdůležitější součástí managementů CRBSI je jejich **prevence**
 - správná technika zavádění katetru a dodržování protokolů péče o katetry

Katetrové infekce (CRBSI- Catheter-Related Bloodstream Infections)

- terapie spočívá především **v extrakci infikovaného katetru**
 - paušální výměna katetru bez podezření na infekci není doporučena, nutno zvážit v případě nozokomiální sepse u které se neprokáže jiný zdroj
- antibiotická terapie je doporučena **pouze při primární CRBSI** s pozitivní hemokulturou způsobené ***Staphylococcus Aureus*** nebo ***Candida spp.***, z důvodu jejich vlastnosti způsobovat **metastatické infekce/abscesy**

<https://i0.wp.com/emcrit.org/wp-content/uploads/2020/01/lineheader-scaled.jpg?resize=1536%2C377&ssl=1>

Infekce *Clostridium difficile* (CDI)

- nejčastější příčina nozokomiálních průjmu způsobená toxigenními kmeny *Clostridium difficile* vedoucí k zánětu tlustého střeva- **kolitidě**
- význam CDI tkví v jejích **incidenci** (nejčastějším původce nozokomiálních infekcí) a **závažnosti**
 - může vést k rozvoji **toxického megakolon, sepsi** až život ohrožujícímu **septickému šoku**
 - spory jsou **lehce přenosné a odolné** vůči běžným alkoholovým dezinfekcím, představují teda **závažný epidemiologický problém** na ICU
- CDI je definovaná dvěma kritérii
 - přítomností **průjmu, megakolon** nebo těžkého **ileu**
 - **laboratorním průkazem *Clostridium difficile*** nebo endoskopickým či histologickým nálezem pseudomembranózní kolitidy

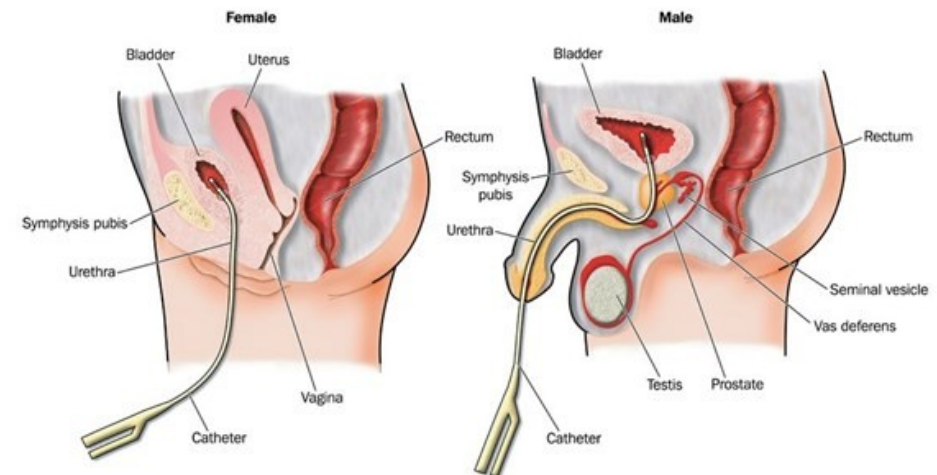
Infekce *Clostridium difficile* (CDI)

- Rizikové faktory pro rozvoj CDI
 - **vyšší věk** >65 let, **délka hospitalizace** a zejména **podávání antibiotik** (cefalosporiny třetí a čtvrté generace, flurochinolony, karbapenemy a klindamycin)
- obecný přístup spočívá zejména v **prevenci**
 - používání bariérových ochranných pomůcek, mytí rukou mýdlem, izolace pacientů s CDI
- cílená terapie spočívá v podávání **antibiotik per os nebo cestou gastrické sondy**
 - antibiotikem volby je **metronidazol**, v případě těžké nebo recidivující infekce **vankomycin** či vysoce selektivní protiklostridiové chemoterapeutikum **fidaxomicin**
- při rozvoji megakolon se sepsí nebo střevní perforace je nutná chirurgická léčba

Uroinfekce

- druhá nejčastější nozokomiální infekce na ICU
- principy diagnostiky a léčby jsou podobné jako u komunitních uroinfekcí s několika specifiky
 - nejdůležitějším **rizikovým faktorem je zavedený PMK** a diagnostikovaná uroinfekce musí být vždy důvodem k jeho **výměně**

<https://www.healthnavigator.org.nz/media/3753/diagram-of-urinary-catheter-placed-in-the-female-bladder-and-the-male-bladder-via-the-urethra-930x515-123rf.jpg?width=585&height=324>

Zdroje

- Intenzivní medicína v praxi, *Jan Maláska, Jan Stašek, Milan Kratochvíl, Václav Zvoníček a kol.*, 2020, ISBN 978-80-7345-675-7

ATTENTION

**THANK YOU FOR
YOUR ATTENTION**

